

behold havde sluttet sig til danskerne; de kæmpede i faste kompagnier i samarbejde med den danske hærledelse, dygtigt men hårdt og skånselsløst og var en stadig kilde til uro for svenskerne, navnlig ved at true de svenske forbindelseslinier. Deres resultater skyldes åbenbart, at de til en begyndelse havde udstrakt støtte hos befolkningen. De fleste var dog hårde halse, der ikke tog hensyn til bøndernes ve og vel, og da den danske hærledelse efter Kristiansstads fald i 1678 besluttede at anvende den brændte jords taktik, og for en stor del brugte friskytterne til at afbrænde købstæder, herregårde og bøndergårde og til at udskrive bøndernes korn og kvæg, mistede de forståeligt nok deres popularitet og blev betragtet som en plage af bønderne. Det var dog vel nok så meget hærledelsens fortvivlede beslutning, som friskytternes udførelse af den, der fik skåningerne til at vende sig fra danskerne og indstille sig på fortsat at leve under svensk herredømme.

Fabricius fortjener megen tak, fordi han har udnyttet sit otium til at udarbejde dette værk, der er skrevet med en friskhed og en kraft, som ikke giver hans ungdomsværker noget efter. Man må varmt slutte sig til hans ønske om, at han må få liv og kræfter til at fuldføre værket med en 4de del.

Gunnar Olsen.

Jørgen H. Barfod: Slaget i Køge bugt den 1. juli 1677. Marinehistorisk selskabs skrifter nr. 1. 78 s. (I kommission hos Einar Munksgaard, 1952).

Som første nummer af en ny skriftrække har Marinehistorisk selskab udsendt en afhandling af cand. mag. Jørgen H. Barfod om vor søkrigshistories berømteste sejr, Niels Juels kamp med den svenske admiral Horn i Køge bugt under den efter sit formål — generobringen af de danske Østersøprovinser — opkaldte krig, den skånske, i sidste fjerdedel af det 17. århundrede.

Afhandlingen, der samtidig fremkommer i »Tidsskrift for Søværnen«, bygger på omfattende studier i såvel det danske som det svenske og hollandske rigsarkiv. Den indeholder et væld af enkeltheder til belysning af flådernes sammensætning, bestykning og personel og — hvad der ikke er det mindst interessante — den redegør for de økonomiske gevinster, som både officerer og mandskab efter tidens skik fik for de tagne priser.

Nogen egentlig spændende slagskildring er det dog ikke blevet til, hvilket måske kan skyldes, at de centrale begivenheder har måttet sammenstykkes fra forskellige kilder. Hovedkilden, Niels Juels egen rapport til Kongen, er nemlig endnu ikke fundet; men da det opgives, at kildematerialet endnu langt fra (!) er udnyttet, er der måske stadig chancer herfor.

I øvrigt må det regnes til forfatterens fortjeneste, at han ikke anbringer slaget isoleret, men fører det ind i sin europæiske sammenhæng med Ludvig den 14.'s krige og frygten for een herre ved Øresund. I denne sidste henseende var Danmarks forbund med Holland næppe heller naturligt, og Barfod fremhæver derfor også, at der foruden Niels Juels personlige Interesse også var en politisk for at få slaget udkæmpet, inden en ventet hollandsk hjælpeflåde nåede frem.

I europæiske flåde kredse blev slaget berømt, og dets strategi brugtes som mønster ved udenlandske søkadetakademier. For krigens endelige resultat fik det ingen betydning. Stormagterne ville ikke mere tillade een magt at beherske sundet.

Finn H. Lauridsen.